

Arbetarpartiets Alternativbudget

för Umeå kommun 2021

Innehållsförteckning

Avsnitt ett: Alternativbudgeten i siffror	3-7
A. Arbetarpartiets finansiering av driftsbudgeten	3
B. Arbetarpartiets satsningar på olika verksamheter	5
C. Jämförelse finansieringsbudget AP vs S/MP	6
D. Jämförelse med utgångsläget	7
Avsnitt två: Arbetarpartiets 22 utredningsuppdrag	8-10
Stadsledningskontorets förslag inför 2020 års budget	8
Kommunkoncernens ekonomi	8
Kommunens organisation	8
Satsa på vård och omsorg samt skola	8
Bekämpa hedersförtryck och religiös extremism	9
Stoppa kriminalitet och gängbildning	9
Samhällsplanering	10
Miljö och klimat	10
Avsnitt tre: Våra prioriteringar i ord	11-18
1. Problemformuleringar	11-12
A. Kommunens långsiktiga ekonomi måste säkras fram till 2030	11
B. Låneskuldens skrämmande utveckling	12
C. En lokal motåtgärd orsakad av skattesänkningen på riksplanet	12
2. Långsiktiga problemlösningar	13-14
A. På sikt bör den kommungemensamma förvaltningen återinföras	13
B. Processorienterat arbetssätt släpper lös ”styrkan från golvet”	14
3. Andra förbättringar i Umeå kommun	14-15
A. Karriärstege inom äldreomsorgen	14
B. Behovet av utbildad personal	14
C. Ökat personalinflytande	15
4. Nya typer av problem kräver nya problemlösningar	15-16
A. Områdespoliser i fasta lokaler ute på stadsdelarna	15
B. Husbys nattvandrare - ett exempel att följa	16
5. Miljö och klimat	16-18
A. Handlingsprogram för grön industriell produktion	16
B. Miljön måste åter på agendan i Umeå	17

Avsnitt ett: Alternativbudgeten i siffror

A. Arbetarpartiets finansiering av driftsbudgeten

Våra justeringar jämfört med utgångsläget inför 2021 (ram 2020 plus index och tillväxt / demografi) består av nedanstående a) omfördelningar, b) besparingar och c) inkomstökningar inklusive d) en lokal kompensation för skattesänkningarna i statsbudgeten för 2021.

Kommentar: Det viktiga när det gäller besparingarna och omfördelningarna nedan är totalsumman som vi vill använda till att öka vissa nämnders ramar samt till att öka amorteringen på lånen. Våra specifikationer ska endast ses som exempel på hur besparingarna och omfördelningarna skulle kunna genomföras.

Besparingar, inkomstökningar och omfördelningar

Kommunstyrelsen - besparingar	61,5 milj
Politiska overheadkostnader	20,0 milj
<ul style="list-style-type: none">• Partistöd och politiska sekreterare minskas• Ersättningar till kommunalråd samt hel- och deltidsarvoderade sänks• Mötesarvodena sänks – ersättning för förlorad arbetsinkomst bibehålls	
Avbolagisering – för samordning, transparens och ökad demokrati	12,0 milj
<ul style="list-style-type: none">• INAB upplöses, verksamheterna till förvaltning och UKF• Badhuset läggs under fritidsnämnden (från bolag till förvaltning)• Sammanslagning av företagskuvöser	8,0 milj 3,0 milj 1,0 milj
Minskade sjukskrivningskostnader	10,0 milj
<ul style="list-style-type: none">• Ökad personaltäthet• Ökat personalinflytande genom processorienterat arbetssätt• Fortsatt coronapandemi ger lägre besparing (från 20 till 10 milj)	
Effektivare administration	10,0 milj
<ul style="list-style-type: none">• Ökad samordning av övergripande funktioner• Minskat resande – fler videokonferenser• Allmän minskning av kurser, konferenser och representation• Fortsatt coronapandemi ger lägre besparing (från 14 till 10 milj)	
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	0,5 milj
Umeå drar sig ur "Västerbottensambassaden"	0,3 milj
Kommunens stöd till Guitars upphör	4,7 milj
Gitarrutställning på läns museet 2021-2022 (inom museets budget)	0,0 milj
Kommunstyrelsen – inkomstökningar	14,0 milj
Ökat uttag Kraftverksamhet (samma som S/MP-förslaget)	4,0 milj
Omförhandling och uthyrning	10,0 milj
Uthyrning av lokaler i Väven, bl a Kvinnohistoriskt museum	10,0 milj
Omförhandling av avtal med Balticgruppen, Väven AB – kan inte realiseras redan 2021	0,0 milj

Kommunstyrelsen – omfördelningar från KS-poster till andra nämnder	49,4 milj
<i>minskat anslag Norrlandsoperan</i>	<i>5,0 milj</i>
<i>minskat anslag Bildmuseet</i>	<i>2,0 milj</i>
<i>minskat anslag Folkets Hus</i>	<i>3,0 milj</i>
<i>minskat anslag Umevatoriet</i>	<i>1,0 milj</i>
<i>minskat anslag för oförutsedda behov</i>	<i>10,0 milj</i>
<i>minskat utvecklingsanslag</i>	<i>5,0 milj</i>
<i>minskat anslag Internationella avdelningen</i>	<i>3,5 milj</i>
<i>minskat anslag Näringslivsservice (2,5 milj från drift och 5,5 milj från projekt)</i>	<i>8,0 milj</i>
<i>minskat anslag kommunikationsenheten</i>	<i>5,0 milj</i>
<i>omställningsfond försvinner (samma som S/MP-förslaget)</i>	<i>2,8 milj</i>
<i>justering friskvårdsbidraget (samma som S/MP-förslaget)</i>	<i>2,0 milj</i>
<i>justering fackliga förtroendemän (samma som S/MP-förslaget)</i>	<i>2,1 milj</i>
Kulturnämnden	7,2 milj
Kvinnohistoriskt museum samordnas med läns museet	5,0 milj
Kulturnämnden kompenseras ej för volymökningar	1,9 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	0,3 milj
Fritidsnämnden	3,2 milj
Ingen kompensation för volymökningar	2,9 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	0,3 milj
Tekniska nämnden	2,5 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	2,5 milj
Äldrenämnden	2,3 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	2,3 milj
Individ- och familjenämnden	2,9 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	2,9 milj
För- och grundskolenämnden	4,2 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	4,2 milj
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	1,0 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	1,0 milj
Överförmyndarnämnden, Personalnämnden, Kommunfullmäktige, Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Brand- och räddningsnämnden	0,3 milj
Effektivisering genom ny förvaltningsorganisation (0,2 %)	0,3 milj
Förflyttning av kulturskolan från KN till FGN	2,0 milj
<ul style="list-style-type: none"> • Ramminskning Kulturnämnden • Ramhöjning För- och grundskolenämnden • Differens förklaras av samordningsvinster då k-skolan åter hamnar under FGN 	<i>20,0 milj</i> <i>-18,0 milj</i>
Besparing: Kommunfullmäktige (som S/MP-förslaget)	0,9 milj
Besparing: Byggnadsnämnden (som S/MP-förslaget)	4,6 milj
Besparing: Miljö- och hälsoskyddsnämnden (som S/MP-förslaget)	0,8 milj

Inkomstökningar inklusive kompensation för statlig skattesänkning

Skatter, bidrag m.m	121,3 milj
Lokal kompensation för 44 % av regeringens skattesänkningar (skattehökning 20 öre)	58,8 milj
Slopade utrangeringar	21,1 milj
Riktade statliga bidrag äldreomsorgen	41,4 milj
Totalsumma	278,1 milj

B. Arbetarpartiets satsningar på olika verksamheter

jämfört med utgångsläget inför 2021 (ram 2020 + index o. tillväxt / demografi)

Kommunstyrelsen	42,8 milj
Fastanställ 500 tillfälligt anställda – avskaffa allmän visstid	0,0 milj
Ökad självfinansiering av investeringar genom ökade avskrivningar	40,5 milj
Ökad nettokostnad pensioner (samma som S/MP-förslaget)	2,3 milj
Tekniska nämnden	
Full täckning för index och volymökningar	0,0 milj
Äldrenämnden	24,0 milj
Full täckning för index och volymökningar	0,0 milj
Satsning på ökad personaltäthet och färre delade turer, steg 1	16,0 milj
Höjning av hemtjänstersättning, steg 1	8,0 milj
Individ- och familjenämnden	25,5 milj
Full täckning för index och volymökningar	0,0 milj
Satsning på ökad personaltäthet och färre delade turer, steg 1	10,0 milj
Inköp och tvätt av arbetskläder – konsekvens av ny lagstiftning	12,0 milj
Höjning av hemtjänstersättningen, steg 1	3,5 milj
För- och grundskolenämnden	9,2 milj
Full täckning för index och volymökningar	0,0 milj
Effekt löneökning fristående skolor och förskolor	5,0 milj
Ökade kostnader p g a förändrad lagstiftning	4,2 milj
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5,0 milj
Full täckning för index och volymökningar	0,0 milj
Effekt löneökning fristående skolor	1,0 milj
Kompensation minskade statsbidrag SFI, steg 1	4,0 milj
Summa satsningar nämnder	106,5 milj
Ökat resultatkrav (1,3 %) – från 78,6 milj till 100 milj	21,4 milj
Effektiviseringskrav	136,7 milj
Positiv differens	13,5 milj
Totalsumma	278,1 milj

C. Jämförelse finansieringsbudget AP vs S/MP

Finansieringsbudget Arbetarpartiet

Miljoner kronor

	2021	2022	2023	2024	Total 2021-2024
Investeringar	600	600	600	600	2 400
Finansieras genom					
Resultat	100	100	100	100	400
Avskrivningar	498	500	500	500	1 998
Pensionsavsättning	22	47	30	46	145
Amortering låneskuld	-20	-47	-30	-46	-143

Finansieringsbudget Socialdemokraterna + Miljöpartiet (inklusive MEX)

Miljoner kronor

	2021	2022	2023	2024	Total 2021-2024
Investeringar	867	986	929	584	3 366
MEX	199	194	57	123	573
Finansieras genom					
Resultat	79	82	84	87	332
Avskrivningar	456	466	492	509	1 923
Pensionsavsättning	22	47	30	46	145
Utökad låneskuld	509	585	380	65	1 539

Finansieringsbudget Socialdemokraterna + Miljöpartiet (exklusive MEX)

Miljoner kronor

	2021	2022	2023	2024	Total 2021-2024
Investeringar	867	986	929	584	3 366
Finansieras genom					
Resultat	79	82	84	87	332
Avskrivningar	456	466	492	509	1 923
Pensionsavsättning	22	47	30	46	145
Utökad låneskuld	310	391	323	-58	966

Kommentar 1:

Om MEX inräknas, vilket vi anser att den bör göras eftersom den innebär en ökad upplåning, ökar S/MP:s låneskuld med 1 539 mkr.

Skillnaden mellan AP och S/MP blir då 1 682 miljoner – d v s nästa 1,7 miljarder.

Kommentar 2:

Under åren 2021-2024 minskar Arbetarpartiet låneskulden med nästan 150 mkr. Med liggande budgetförslag från S/MP ökar istället låneskulden med 966 mnkr (om ej MEX medräknas).

Skillnaden mellan AP och S/MP blir 1 109 miljoner – d v s drygt 1,1 miljard.

D. Jämförelse med utgångsläget

Siffror i tusen kronor

Utgångsläget består av budgetramarna för år 2020 plus uppräknings för löne- och prisökningar (index) samt volymökningar inom de olika nämndernas verksamheter (tillväxt / demografi). Detta är vad som krävs för att bibehålla de olika verksamheternas kvalitet på dagens nivå.

	Utgångsläge	AP	SMP	M
	Ram 2020 plus index o. tillväxt / demografi	Jmf utgångsläge	Jmf utgångsläge	Jmf utgångsläge
Överförmyndarnämnden	-13 763	28	28	28
Kommunstyrelsen (<i>se specifikation nedan</i>)	-942 613	93 142	3 054	38 054
Kommunfullmäktige	-4 600	866	866	866
Personalnämnd	-1 153	2	2	2
Valnämnd	-72	0	0	0
Tekniska nämnden	-1 267 545	2 535	26 042	23 042
Byggnadsnämnden	-49 554	4 712	4 712	4 712
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-16 593	849	849	1 849
Brand- och räddningsnämnd	-64 619	690	690	690
Äldrenämnden	-1 173 797	-21 652	24 086	-5 914
Individ- och familjenämnden	-1 445 462	-22 609	20 337	55 337
Fritidsnämnden	-136 074	3 135	329	329
Kulturnämnden	-150 065	27 243	1 739	19 239
För- och grundskolenämnden	-2 084 421	-23 031	4 817	-6 183
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-516 988	-5 002	7 771	7 771
Verksamheternas nettokostnader	-7 839 977	60 908	81 012	125 512
Skatter och bidrag	7 861 664	58 800	0	-44 100
<i>Riktat bidrag äldreomsorgen</i>	<i>41 370</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Finansnetto	-20 240	0	0	0
Resultatkrav	-78 617	-21 383	0	-400

Specifikationer inom Kommunstyrelsen	Utgångsläge	AP	SMP	M
		Jmf utgångsläge	Jmf utgångsläge	Jmf utgångsläge
Administration, bidrag, politisk verksamhet, m.m.	-230 261	76 961	-2 307	9 693
Kraftverksamhet	116 000	4 000	4 000	4 000
Kollektivtrafik	-132 566	0	3 000	3 000
Umeå Folkets Hus	-26 975	3 000	0	7 500
Västerbottens museum	-16 988	0	597	597
Norrlandsoperan	-30 162	5 000	164	164
Bostadsförsörjning	-3 000	0	0	0
Friskvårdsbidrag	-8 395	2 045	2 045	2 045
Fackliga förtroendemän	-13 866	2 067	2 067	2 067
Omställningsfond	-2 774	2 774	2 774	2 774
Utdelning från UKF	30 000	0	0	0
Tillväxtanslag	-17 815	5 000	0	0
Verksamhetsutvecklingsanslag	-6 000	0	-6 000	-6 000
Anslag för oförutsedda behov	-20 337	10 000	0	15 500
Avskrivningar	-454 759	-40 500	-1 000	-1 000
Utrangeringar	-21 083	21 083	0	0
Pensioner, nettokostnad	-103 630	-2 288	-2 288	-2 288

Avsnitt två

Arbetarpartiets 22 utredningsuppdrag

Stadsledningskontorets förslag inför 2020 års budget

1. För att långsiktigt säkra kommunens finansiella ställning ger kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att analysera kommunens finansiella förutsättningar till och med år 2030 (kommande tio åren).

Kommunkoncernens ekonomi

2. KS ges i uppdrag att ändra budgethandlingarna så att de framöver innehåller uppgifter rörande den totala investeringsvolymen och låneskulden för hela kommunkoncernen – både kommunen och de kommunala bolagen. Syftet med detta är att klargöra *helhetsbilden* i dessa frågor så att kommunfullmäktige kan *diskutera de totala investeringsvolymerna* i samband med budgetarbete och debatten i samband med budgetfullmäktige. De kommunala bolagen utgör nämligen även de en del av fullmäktiges ansvarsområde.

3. KS ges i uppdrag att öka kommunfullmäktiges möjligheter att påverka de helägda kommunala bolagens verksamhetsinriktning genom regelbundet återkommande diskussioner om *ägardirektivens* utformning för dessa bolag.

4. KS ges i uppdrag att utreda dels hur museiverksamheten ska kunna samordnas bättre både vad gäller fysisk placering, dels i syfte att sänka kostnaderna. Det finns numera bland annat ett länsmuseum, ett bildmuseum, ett kvinnohistoriskt museum, Guitars.

Kommunens organisation

5. KS ges i uppdrag att utreda de ekonomiska vinster, främst i form av uteblivna kostnadsökningar, som blev resultatet av den kommungemensamma förvaltningsorganisationen.

6. KS får i uppdrag att utreda förutsättningarna för en sammanslagning av nuvarande förvaltningar till följande fyra **övergripande** förvaltningar:

* *Utbildning och Kultur*. Tankbart namn: Utbildnings- och kulturförvaltningen.

* *Stöd och omsorg och Äldreomsorg*. Tankbart namn: Socialförvaltningen.

* *Samhällsbyggnad, Teknik och fastighet och Fritid*. Tankbart namn: Förvaltningen för samhällsbyggnad och miljö

* *Stadsledningskontoret*. Tankbart namn: Stadsledningskontoret.

Satsa på vård och omsorg samt skola

7. De anställda måste få mer tid till sina huvudsakliga uppgifter som vård och omsorg samt undervisning. Det bör utredas hur den tid som idag ägnas åt exempelvis dokumentation och andra sidouppgifter ska kunna minskas. Uppdraget bör i första hand ges till FGN, GVN, ÄN samt IFN. Utredningen bör ske i samverkan med personalrepresentanter.

8. De dryga 40 miljonerna från staten som öronmärkts för äldreomsorgen i Umeå måste användas utifrån en uttalad viljeinriktning. Det handlar om att förbättra personalens arbetssituation. Det måste till en dialog mellan personalnämnd och de anställda hur pengarna ska fördelas mellan ökad bemanning, minskat antal delade turer och en utfasning av anställningsformen allmän visstid. De anställdas ord måste tillmätas den största vikt.

9. ÄN ges i uppdrag att utreda möjligheten att återinföra ett besöksförbud inom äldreomsorgen mot bakgrund av att antalet bekräftade fall av covid-19 ökar i världen, Europa och Sverige.

Bekämpa hedersförtryck och religiös extremism

10. AB Bostaden och övriga delar av Umeå kommunkoncern ska inte hyra ut lokaler till föreningar eller församlingar som bidrar till att sprida uppfattningar som står i strid mot svensk lagstiftning. Umeå kommun måste anta uthyrningsregler som i möjligaste mån omöjliggör för odemokratiska och våldsbejakande föreningar / församlingar att sprida sitt budskap via kommunens och de kommunala bolagens lokaler.

11. Regelverk och rutiner kring utbetalning av föreningsbidrag ses över i ljuset av den principiellt viktiga dom i Kammarrätten i Stockholm som prövade frågan om vad det innebär att verka i enlighet med demokratins idéer. Denna dom ska vara vägledande för myndigheters bidragsgivning. Umeå kommuns kontroll och uppföljning måste skärpas så att föreningar och studieförbund som gång på gång sprider rasism, antisemitism och homofobi inte erhåller offentligt stöd. Målsättningen bör vara att inte en enda skattekrona betalas ut till extrema eller odemokratiska organisationer.

12. Bidragen till studieförbundet Ibn Rushd har frysts i kommunerna Göteborg, Hässleholm och Eskilstuna samt i Region Uppsala. Umeå kommun bör undersöka på vilka grunder detta har skett och därefter pröva om nämnda studieförbund verkligen ska ha bidrag från kommunen.

13. KS ges i uppdrag att genomföra en kartläggning av hedersförtryckets utbredning bland alla elever på Umeås grundskolor och gymnasier. Kartläggningen ska vara byggd på de metoder och erfarenheter som utredningarna har gett i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala. Det räcker inte med extra frågor inom ramen för Umeås ”Unga”-enkäter.

14. Ge KS i uppdrag att undersöka om dagens förskolor och skolor är de religiösa frizoner som de borde vara.

15. KS ges följande uppdrag: om frågan om böneutrop skulle ställas på dagordningen i Umeå skall denna fråga avgöras efter demokratisk debatt och beslut i kommunfullmäktige och inte som en ordningsfråga via någon nämnd. Eller i värsta fall genom en mätning av antalet decibel utförda av kommunala tjänstemän eller polisen. Detta i väntan på en annorlunda sammansatt regering som låter riksdagen avgöra denna fråga – vars vikt gör den till en grundlagsfråga.

Stoppa kriminalitet och gängbildning

16. KS får i uppdrag att inleda en dialog med Polismyndigheten med målet att utveckla satsningen på områdespoliser till att även omfatta permanenta mindre poliskontor på i första hand stadsdelarna Ersboda, Mariehem och Ålidhem. Detta skulle i praktiken innebära ett återinförande av kvarterspoliser.

17. IFN får i uppdrag att bjuda in fritidsledare, föräldrar och andra lokala eldsjälar för att bilda nattvandrargrupper på stadsdelar där det förekommer problem med exempelvis bilbränder och annan skadegörelse. Syftet med nattvandringarna är inte att ersätta polisen utan att hjälpa

ungdomar – som är på fel ställe, vid fel tidpunkt och har för låg ålder – att hitta hem. Detta i syfte att förebygga att ungdomar dras in i gäng / kriminalitet.

Samhällsplanering

18. KS utreder hur det ska gå till att, återigen, använda den sida av Hamrinsberget som är vänd mot älven som ett besöks- och utflyktsmål. Berget har tidigare dels haft en hoppbacke, dels haft tre dansbanor.

19. KS ges i uppdrag att utarbeta en utvecklingsplan för att öka tillgängligheten för umeborna att ta del av det fantastiska, obebyggda och sammanhängande grönområdet nedströms Backens kyrka och fram till Tvärån. Detta skulle kunna ske med relativt små insatser som exempelvis sittplatser och grillplatser av samma karaktär som finns runt Nydalasjön.

Miljö och klimat

20. KS utreder vad som skulle vara mest effektivt i Umeå när det gäller att få fler bilister att börja åka kollektivt med betoning på prissättning och turtäthet.

21. Att KS utreder vilka vinster som kan göras när det gäller att minska utsläpp av kvävedioxid, speciellt inom centrumfyrkanten, vid införandet av samordnade varutransporter.

22. KS ges i uppdrag att ansvara för att kommunens översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner samt detaljplaner inte får försämra kommunens förmåga att klara miljökvalitetsnormerna för bl a kvävedioxid och partiklar i centrala Umeå. Alternativt uttryckt: Att lagens bokstav och anda inarbetas i Umeå kommuns samhällsplanering.

Avsnitt tre: Våra prioriteringar i ord

Arbetspartiets Alternativbudget 2021 ett första steg i Handlingsprogram 2030

1. Problemformuleringar

Den grundläggande uppgiften för Umeå kommuns politiska ledning är att klara de lagstadda basverksamheterna *samtidigt* som de ekonomiska förutsättningarna försämras påtagligt. Denna uppgift är inte möjlig att lösa utan krismedvetenhet.

Förutom krismedvetenhet krävs dessutom ett tioårsperspektiv. Arbetspartiets bidrag till Umeås framtid kommer att uttryckas i ett dokument kallat "Handlingsprogram 2030". Arbetspartiets *Alternativbudget för 2021* ska ses som ett första steg, inte i första hand när det gäller vad vi vill åstadkomma år 2021, utan när det gäller i vad vi vill åstadkomma fram till år 2030. Därför ser vi vår budget för nästa år för det första steget i *Handlingsprogram 2030*.

A. Kommunens långsiktiga ekonomi måste säkras fram till 2030

När det gäller prognoserna inför framtiden ser dessa dystra ut. Det handlar om befolkningsstrukturens sammansättning – ett nationellt problem som i högsta grad gäller även Umeå. Den andel av befolkning som arbetar och betalar skatt har blivit mindre i förhållande till barn, elever och den del av de äldre som behöver omsorg i form av hemtjänst eller särskilda boenden. Detta skapar en tendens att tvinga fram underskott när det gäller driftsbudgeten. Umeå kommun har valt att basera sitt framtida skatteunderlag på regeringens mer optimistiska prognos för de två kommande åren (jämfört med exempelvis SKR). Men det finns även andra prognoser. Se tabell nedan.

Tabell:

Vårens (mar-apr) prognos för tillväxten i skatteunderlaget 2021-2022
Höstens (sep-okt) prognos för tillväxten i skatteunderlaget åren 2021-2022

Prognosinstitut	2021			2022		
	Vår	Höst	Diff	Vår	Höst	Diff
SKR	3,5	1,5	-2,0	3,7	3,5	-0,2
Regeringen	3,9	2,2	-1,7	3,5	3,6	+0,1
Ekonomistyrningsverket	3,2	1,5	-1,7	3,1	3,8	+0,7

Kommentar: Sedan coronapandemin bröt ut och utlöste en djup global ekonomisk nedgång har alla prognoser varit mycket osäkra. Ett exempel på denna osäkerhet är den kraftiga försämringen av den beräknade tillväxten av skatteunderlaget under år 2021 mellan vårens och höstens prognoser. Detta gäller för alla tre mätinstitut. En annan osäkerhet består i att Umeå kommuns budget är baserad på regeringens prognos – den mest optimistiska prognosen – som räknar med 2,2 procents tillväxt av skatteunderlaget under 2021. SKR och Ekonomistyrningsverket är mer pessimistiska, och räknar med en tillväxt av skatteunderlaget på 1,5 procent under 2021.

Det råder också stor osäkerhet kring siffrorna för 2022. Enligt den Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, ESMA, beräknas inte EU-ländernas ekonomier att ha återhämtat sig förrän under 2023. Detta förutsätter dock att det inte kommer en andra våg av viruset

under vintern. Den stora ökningen av antalet bekräftade smittfall i länder som bland annat Frankrike, Storbritannien, Nederländerna, Tjeckien, Spanien och Tyskland.

Det finns alltså en risk för att regeringens prognos för de kommande åren inte slår in. Detta kommer ytterligare att understryka kommunsektorns långsiktiga problem. Och därmed även Umeå kommuns.

B. Låneskuldens skrämmande utveckling

Detsamma gäller den låneskuld som skapas av Umeå kommun och dess bolags investeringar. Många investeringar är absolut nödvändiga. Inte minst inom bolagen. Ändå är helheten inte acceptabel.

Tittar vi på den *ökning* av Umeå kommuns låneskuld, som skulle bli resultatet av den politik som föreslås av S/MP för fyraårsperioden 2021-2024, ser vi följande utveckling:

Tabell: Ökning av låneskuld inklusive MEX år för år (miljoner)

2021	2022	2023	2024	Akkumulerad ökning
+509	+585	+380	+65	1 539

Denna budgeterade ökning av låneskulden på över 1,5 miljarder under den följande fyraårsperioden anser vi vara oacceptabel. Arbetarpartiet vill se ett annat scenario när det gäller Umeå kommuns ekonomi. Den utveckling som vi föreslår för samma fyraårsperiod innebär att Umeå kommun börjar amortera av sin låneskuld. I vårt förslag skulle ett trendbrott ha skett och låneskulden ha minskat med 143 miljoner (istället för att ha ökat med 1 539 miljoner).

C. En lokal motåtgärd orsakad av skattesänkningen på riksplanet

Arbetarpartiet är emot en kommunal skattehöjning. Men den skattesänkning på nästan 30 miljarder som Socialdemokraterna och MP, tillsammans med Centern och Liberalerna, lånade upp till kommer – tillsammans med tidigare skattesänkningar – att få effekter på de framtida statsbidragen till kommuner och regioner. Vi har varit i kontakt med SKR och fått följande (teoretiska) bild av skattesänkningens effekter för kommunsektorn. Det handlar om inkomstskatten och skatten för personer över 65 år.

Sänkt inkomstskatt	8 490 miljoner
Sänkt skatt personer över 65 år	2 360 miljoner
Summa	10 850 miljoner
Umeås andel av skattesänkningen (1,24 %)	135,4 miljoner
Detta motsvarar en skattehöjning på 46 öre	

Källa: Regeringen, SKR. Tabellen är uttryckt i miljoner kronor.

Den lokala motåtgärd som vi känner oss tvingade till handlar dock inte om att höja skattenivån med 46 öre. Vi föreslår istället en temporär skattehöjning på 20 öre. Detta skulle ge 58,8 miljoner (vilket utgör 44 procent av 135,4 miljoner). Vi vill återigen understryka att det har genomförts en rad omfattande skattesänkningar sedan 2006. Denna senaste skattesänkning anser vi oss tvingade att ”ta igen” på detta sätt. Det tar tid innan resultatet av våra mer långsiktiga åtgärder ger frukt. När så sker är det vår målsättning att avveckla denna *lokala motåtgärd* orsakad av skattesänkningen på riksplanet.

2. Långsiktiga problemlösningar

A. På sikt bör den kommungemensamma förvaltningen återinföras – idag föreslår vi ett ”mellanläge”

Till våra långsiktiga åtgärder hör att *återinföra och vidareutveckla* den kommungemensamma förvaltningen i kombination med ett processororienterat arbetssätt. När detta koncept avvecklades, på initiativ av Alliansen och Vänsterpartiet, förlorade kommunen mellan 300-500 miljoner kronor om året i form av uteblivna kostnadsökningar. Men inte bara det. Umeå förlorade en metod som efter ytterligare några år skulle ha gett mellan 400-600 miljoner varje år.

Det som gick förlorat var en uttalad strävan efter ett gemensamt ansvarstagande för helheten som tog sig uttryck i samarbete över verksamhetsgränserna och metoden att släppa lös styrkan från golvet genom att överlåta problemlösningar till de närmast berörda.

Vi kommer dock inte att föreslå en omedelbar återgång till en kommungemensam förvaltning. Kommunens anställda kan inte kastas tillbaka som ett antal gummibollar. Däremot föreslår vi, som ett steg på vägen, ett sorts mellanläge i form av fyra förvaltningar. Se nedan:

- * *Utbildning och Kultur*. Tänkbart namn: Utbildnings- och kulturförvaltningen.
- * *Stöd och omsorg och Äldreomsorg*. Tänkbart namn: Socialförvaltningen.
- * *Samhällsbyggnad, Teknik och fastighet och Fritid*. Tänkbart namn: Förvaltningen för samhällsbyggnad och miljö
- * *Stadsledningskontoret*. Tänkbart namn: Stadsledningskontoret.

B. Processororienterat arbetssätt släpper lös ”styrkan från golvet”

En miljard är inte alltid en miljard. Arbetarpartiet är övertygat om den positiva kraft som finns i ”styrkan från golvet”. Den måste bara släppas lös. I detta ingår bland annat metoden att överlåta problemlösningar till de närmast berörda.

Om *styrkan från golvet* används på rätt sätt kommer varje arbetad timme att innebära mer – mer produktion, mer trivsel, större trygghet samt mindre sjukfrånvaro. Dessa positiva effekter gäller i första hand för de anställda, oavsett arbetsgivare, och kommer även att gynna elever och äldre samt övriga umebor. Detta gör att vi starkt betonar behovet av ökat personalinflytande. Alltför ofta handlar debatten i och utanför kommunfullmäktige om huruvida verksamheterna ska toppstyras av politiker eller om marknadskrafterna ska styra verksamheterna. Arbetarpartiet vill föra fram en tredje ståndpunkt, och det är att öka personalinflytandet! I detta sammanhang vill vi föra fram det tänkande som kan sammanfattas i begreppet processororienterat arbetssätt. Detta gäller ”på golvet”. Men det gäller även längre upp i organisationen på olika arbetsplatser.

Låt oss uttrycka det hela på följande sätt: En miljard är inte alltid en miljard. Låt oss ta Äldrenämnden som ett exempel. Denna nämnd tilldelas idag ungefär en miljard kronor om året för att utföra sina uppgifter. Med rätt arbetssätt och genom att personalen ges ökat inflytande över exempelvis schemaläggning och arbetsmiljö kommer trivsel och motivation att öka, sjuktal och personalomsättning att minska, vilket leder till ökad produktivitet.

Det är detta vi menar med att en miljard inte alltid är en miljard. Med rätt arbetssätt kan en budget på en miljard innebära en ”produktion” av äldreomsorg som motsvarar 1,25 miljarder!

Alltså 25 procent mer. Men detsamma gäller även i motsatt riktning. En dålig personalpolitik, präglad av toppstyrning och ”management by fear”, riskerar att öka sjukfrånvaro och personalomsättning samtidigt som trivseln minskar. Med ett sådant arbetssätt / personalpolitik finns risken att den satsade miljarden endast ”producerar” äldreomsorg för 750 miljoner!

Insikten om att ”styrkan från golvet” måste tas tillvara genom ett processororienterat arbetssätt med ökat personalinflytande där problemen löses av de närmast berörda utgör, *tillsammans med ett återinförande av den kommungemensamma förvaltningen*, utgör de två i särklass viktigaste långsiktiga inslagen i Arbetarpartiets tioårsperspektiv – Handlingsprogram 2030.

3. Andra förbättringar i Umeå kommun

A. Karriärstege inom äldreomsorgen

Som vi tidigare omtalat har Arbetarpartiet ett tioårigt framtidsperspektiv. Detta sammanfaller med Umeå kommuns kompetensförsörjningsprognos. I ett av våra viktigaste valmaterial 2018 la vi fram en plan för en ”karriärstege” inom äldreomsorgen. Tillsammans med frågan om lönerna tror vi att en karriärstege kommer att utgöra ett av de viktigaste inslagen när det gäller att öka kommunens möjligheter att rekrytera personal till äldreomsorgen i Umeå kommun.

En karriärstege skulle kunna bestå av följande inslag:

- a) Undersköterskorna måste få mer tid till vård och omsorg vilket kräver en viljeinriktning som syftar till att anställa fler inom ”vårdnära service”, exempelvis lokalvård.
- b) Ökad satsning på utbildning. Alla ska ha minst vårdbiträdesutbildning. Idag tvingas kommunen anställa utbildad personal. Detta är ohållbart. En del i karriärstegen innebär att erbjuda lokalvårdare vidareutbildning till vårdbiträden och/eller undersköterskor.
- c) Det måste bli lättare för undersköterskor att specialisera sig, t ex inom demensvård, psykiatri eller handikapp. Kommunen måste bidra med lön under utbildning.
- d) Personalen måste få diskutera och besluta om systemet med individuella löner ska avskaffas till förmån för andra inslag i en karriärstege, exempelvis gratis vidareutbildning.

B. Behovet av utbildad personal

Coronapandemin har understrukt behovet av utbildad personal i en rad sammanhang. Ett verkligt basalt behov handlar om förmågan att behärska det svenska språket. Detta är en grundläggande förutsättning för att alla anställda inom exempelvis kommunens äldreomsorg (hemtjänst och särskilda boenden) ska ha minst biträdesutbildning.

Det finns naturligtvis en rad problem i varje kommun. Speciellt om man har ett tioårsperspektiv. Vår ambition är inte att beskriva alla. Däremot måste vi nämna det problem som består i behovet av personal. Det gäller dels antalet nödvändiga nyanställningar, dels behovet av utbildad personal. Alternativt uttryckt: det handlar både om kvantitet och om kvalitet, där kvalitet definieras som utbildning och erfarenhet.

Umeå kommun står inför ett stort personalbehov. Ifjol nämndes följande siffror:

* Umeå kommun har ett behov av att anställa strax under 10 000 personer fram till och med 2029.

* Av detta behov ligger ca 4 700 på äldre-, individ- och familjeomsorgerna,

* Ca 4 000 måste anställas inom för-, grund- och gymnasieskola.

Siffrorna handlar om årsarbetare. Uttryckt i individer skulle det röra sig om ännu högre siffror.

C. Ökat personalinflytande

För att klara detta personalbehov krävs ett ökat personalinflytande. De dryga 40 miljonerna från staten som öronmärkts för äldreomsorgen i Umeå måste användas utifrån en uttalad viljeinriktning. Det handlar om att förbättra personalens arbetssituation. Det måste till en dialog mellan personalnämnd och de anställda hur pengarna ska fördelas mellan ökad bemanning, minskat antal delade turer och en utfasning av anställningsformen allmän visstid. De anställdas ord måste tillmätas den största vikt.

4. Nya typer av problem kräver nya problemlösningar

Umeå kommun har även drabbats av nya typer av problem. Till de nya typerna av problem hör en organiserad brottslighet som inte bara har vuxit upp inom Umeå kommuns hank och stör utan har även delvis importerats från bland annat storstadsområdena. Till detta kommer ett märkbart hedersförtryck. Ingen kan heller ha undgått att lägga märke till den religiösa extremism som vuxit fram inom kommunen. Denna ställdes på sin spets under 2019. Av de sex personer, främst imamer, som Säpo grep på att de ansågs utgöra säkerhetsrisker bodde en i Umeå och en annan hade tidigare bott och verkat i Umeå under många år. Vi hade också skandalen med Bilaal-förskolorna som var knutna till en av de två umebor som greps av Säpo.

De nya typerna av problem har även tagit sig följande uttryck: Efter att 60-70 bilar brunnit upp på stadsdelar som Mariehem, Tunnelbacken, Ålidhem, Holmsund samt Ersboda har oron spritt sig runt i hela kommunen. På Östra Ersboda har även en kvarterslokal eldhärjats. De som är ansvariga för detta håller ett vapen riktat mot alla umebor.

Det är viktigt att alla verkligen förstår detta: Förövarna försöker medvetet ta alla Umeås medborgare som gisslan.

Detta innebär inte att all vandalism som sker utförs av kriminella. Vissa av bränderna kan ha genomförts av vanliga ”snorungar” som ännu inte fått lära sig var gränserna går. Däremot råder det ingen tvekan om att bilbränderna anlades av kriminella - i syfte att få polisen att backa. Polisen har nämligen kraftigt ökat trycket mot kriminella individer och nätverk i Umeå. Då de kriminella inte förmår slå tillbaka mot polisen ger de sig istället på ”civila” umebor genom att bl a bränna deras bilar och kvarterslokaler. Då polisen gör sitt jobb och försvårar för de kriminella att sälja knark, hota och begå våldshandlingar ger sig de kriminella istället på vanliga umebor som en sorts utpressning mot polisen. Denna form av utpressning, att hämnas på civila, kallas sedan andra världskriget för att ”ta gisslan”. Och i detta fall försöker de kriminella alltså ta alla umebor som gisslan. Men samhället kan inte backa. Istället måste brottsligheten bekämpas. *Frågan är med vilka metoder?*

Här kommer två förslag från Arbetarpartiet.

A. Områdespoliser i fasta lokaler ute på stadsdelarna

Låt oss fästa uppmärksamheten på de goda initiativ som polisen i Umeå har påbörjat. Det handlar om ”områdespoliser” och påminner om vad som förr kallades för *kvarterspoliser*. Idag har ett tiotal områdespoliser en speciell inriktning på Umeås mest utsatta stadsdelar och tanken är att antalet ska fördubblas. Tanken är att det ska byggas upp ett ömsesidigt förtroende mellan de boende och polisen. Det ska inte vara så att folk tänker ”*här kommer polisen*”, utan ”*här kommer Olle, Stina och Bashar*”.

Vi ställer oss helt bakom detta sätt att tänka. Men för att polisen ska lyckas måste det skapas mindre poliskontor ute på stadsdelarna. Det handlar om en permanent etablering! De boende måste veta att polisen alltid kommer att finnas på plats - speciellt när de behövs som mest. Det är detta som krävs för att det ska växa fram ett ömsesidigt förtroende mellan polisen och de boende. Ett led i detta är att de boende måste se ”människan bakom uniformen”. Och detta gäller i extra hög utsträckning när det gäller att bekämpa den framväxande tystnadskulturen.

B. Husbys nattvandrare - ett exempel att följa

Skjutningar och bilbränder följer ett mönster som känns igen från storstadsområdena. Där finns mycket som Umeå kan lära sig av. Vi tänker bl a på de uppmärksammade bilbränderna i Husby 2013, då över 100 bilar förstördes. Även i Husby var bränderna organiserade av ett nätverk av kriminella - som var hemmahörande både i Husby och ett antal angränsande förorter.

De som förmådde lugna ned situationen var ”eldsjälar” bland husbyborna! Många av dessa var ute redan den första natten för att försöka stoppa bränder och skadegörelse. Under de följande veckorna ställde hundratals människor upp som nattvandrare. Denna folkliga mobilisering var imponerande. Detsamma gäller för deras syften. Nattvandrarerna ville:

- a) ta reda på vilka skadegörarna var, skälla ut dem och meddela föräldrarna för att förmå dessa att ta itu med sina barn - vissa endast tolv år gamla,
- b) förhindra sammandrabbningar mellan ungdomar och polis - sju poliser skadades och de som dömdes fick svåra efterräkningar,
- c) stoppa ytterligare skadegörelse i form av nya bilbränder,
- d) ta udden av den ”street cred” (auktoritet - speciellt bland unga) som de kriminella, som låg bakom bilbränderna, riskerade att få.

Alla förstod inte *storheten* i det som hundratals husbybor gjorde. Många kommer ihåg dessa kravaller som det tillfälle då de fick upp ögonen för att ungdomar kastade sten på blåljuspersonalen. Detta är *en* sida av händelserna i Husby för sju år sedan. Men även den andra sidan måste framhållas: nattvandrarernas helt avgörande roll i att normalisera situationen. Den kraft dessa besatt bestod dels i deras eget agerande, dels i att de stöddes av en *överväldigande* del av de boende i Husby. Vi vill lyfta fram detta som något Umeå måste ta efter.

Vi vill alltså organisera nattvandringar - de boende på utsatta stadsdelar tillsammans med folkvalda politiker. Detta för att markera att de boende nu ”sätter ned foten” - och att detta sker med stöd av folkvalda politiker.

5. Miljö och klimat

A. Handlingsprogram för grön industriell produktion

På sikt är det inte möjligt för kommunen att komma tillrätta med de ekonomiska problemen enbart genom att spara. Det krävs också ökade skatteintäkter.

Steg ett är att slå vakt om den industri som finns. Steg två är en satsning på grön industriell produktion – inte minst i norra Sverige. Ett exempel på detta är batterifabriken som ska byggas i Skellefteå. Batterier kommer att behövas i framtidens bilar, men också för att kunna lösa bland annat vindkraftens problem med att lagra energi. Vi kan bara gratulera Skellefteå till att de dessutom har fått en väldigt stor anläggning för återvinning av använda batterier.

Detta är inte bara miljövänligt. Återvinningsfabriken kommer att kunna leverera en stor del av råvarorna till den nya batterifabriken. Umeå måste satsa på ett samarbete med dessa två nya industrietableringar i Skellefteå. Här finns stora forskningsresurser. Där, i ”Skelet”, finns återvinning och produktion.

En annan satsning handlar om syntetisk diesel, baserad på biomassa, som kan minska utsläppen av koldioxid från dieselmotorer med hela 80 procent. Förutsättningarna för sådan produktion är goda i norra Sverige. Umeå skulle kunna bidra till att utveckla en sådan produktion på en rad olika sätt. Vi tänker bland annat på de stora forskningsresurser som finns på de två universiteterna. Vi tänker också på det industriella kunnande som finns i våra kranskommuner i form av ett skogstekniskt kluster. Det finns även mängder av skogsråvara, men också stora arealer av nedlagd åkermark som skulle kunna användas för odling av energigrödor, för att framställa biomassa.

Arbetspartiets uppfattning är att den typ av livsnödvändiga projekt som grön industriell produktion innebär kommer att kräva en samhällsdominans när det gäller kapital och inflytande. Men det kommer även att kräva en mobilisering av privata åkerier, privat jordbruksmark och privat kapital för minoritetsandelar i bildade aktieföretag. Det krävs en storskalig mobilisering både av samhällets offentliga och privata resurser för att klara den nödvändiga omställningen till en framtida grön industriell produktion. Umeå kommun kan spela en viktig roll i norra Sverige när det gäller denna omställning.

Denna process utgör ett exempel på vårt långsiktiga perspektiv i Handlingsprogram 2030.

B. Miljön måste åter på agendan i Umeå

Den skadliga luften i centrala Umeå utgör ett av de största miljöhoten mot umebornas hälsa. Den som varit utsatt för koncentrationer av kvävedioxid som överskrider miljökvalitetsnormerna (MKN) under 15 år löper en risk som är 50 % högre när det gäller att utveckla lungcancer efter 30 år. Detta enligt Lucas-studien (Lungcancer i Stockholm) som visade ”ett tydligt samband mellan kvävedioxid och lungcancer”. Även andra studier har visat på liknande samband.

Överskridanden av MKN för kvävedioxid innebär även en ökad risk för bl.a. hjärt- och kärlsjukdomar, demenssjukdomar, astma och allergier. Koncentrationen av kvävedioxid är värst längs Västra Esplanaden. År 2016 fanns det bara två platser i Göteborg och en i Stockholm som låg sämre till än V:a Esplanaden i Umeå. Men överskridanden har även uppmätts längs Storgatan och ÖK. Hela centrumfyrcanten är en farlig plats under vinterhalvåret. Det finns även miljökvalitetsnormer för exempelvis partiklar. Umeå har varit nära att bryta mot MKN även när det gäller dessa.

År	Antal dygn då MKN överskreds
2003	27
2004	46
2005	utrustning trasig
2006	53
2007	62
2008	41
2009	59
2010	67
2011	64
2012	26
2013	37
2014	57
2015	26
2016	30
2017	25
2018	29
2019	22
2020	redan fler än sju

Lagbrott under 15 år

Umeå kommun har överskridit de tillåtna dygnsvärdena varje år under perioden 2003-2020. Det är under denna period som mätningar har skett. Det mesta pekar dock på att perioden av överskridanden kan vara mycket längre än så. Miljökvalitetsnormen har haft ställning av lag sedan 2006. Umeå kommun har alltså brutit mot miljölagarna i 14 år! Tyvärr har

Arbetarpartiet ensam fått försvara umebornas hälsa genom att ständigt påpeka dessa brott – av både juridisk och moralisk karaktär.

Makthavarna är totalt likgiltiga när det gäller umebornas hälsa. Kommunen ville anta en detaljplan som ytterligare skulle höja den redan olagligt höga koncentrationen av kvävedioxid kring V:a Esplanaden. Vi röstade Nej till denna detaljplan. Tyvärr stöddes vi varken av Miljöpartiet eller Vänsterpartiet. Även om planen gick igenom i fullmäktige upphävdes den senare, till vår stora glädje, av Mark- och miljödomstolen. Denna framgång för miljön upprörde tyvärr nästan alla övriga partier. Deras argumentation var häpnadsväckande. De hävdade att eftersom kommunen redan bryter mot MKN så gör det inget om situationen förvärras ytterligare! Så resonerade alltså bl a S, V, MP, M, C, L och KD i Umeå kommun. I miljöfrågorna har vi nästan alltid fått kämpa ensam.

Tre viktiga åtgärder som vi drivit under lång tid:

a) Samordnade varustransporter kan reducera utsläppen från lastbilstransporter med 50 %. Så skedde vid ett försök i Linköping 2004.

b) Subventionera priser för busstrafik i syfte att intensifiera arbetet med att få dagens bilister att åka mer buss och samtidigt stimulera de ungdomar som redan åker buss att fortsätta med detta efter att de fyllt 18 år (och kan börja köra bil). Försökets syfte blir att klargöra om det mest effektiva är tätare turer, fler direktlinjer mellan stadsdelarna eller sänkta biljettpriser.

c) Samhällsplaneringen i kommunen ska syfta till att klara MKN för kvävedioxid och partiklar. Den nonchalanta attityden från de styrandes sida, när det gäller de ständiga brotten mot MKN samt oviljan att efterleva beslutet från Mark- och miljödomstolen, utgör en fara för umebornas hälsa.

Umeå 22 oktober 2020